

Journalist Wido Smeets: „Zo'n 60 procent van het boek is verzonnen, maar niet gelogen.”

© peter schols

De teloorgang van een familie

Wido Smeets (Wessem, 1957) schreef de docu-roman 'Goed gerei'. De geschiedenis van zijn familie en de ondergang van haar meubelfabriek is het meest aangrijpende verhaal uit zijn leven. Daarom kan de journalist het niet laten liggen.

DOOR ADRI GORISSEN

Het fijne weet niemand in de Wessemse familie Smeets van de opkomst en ondergang van de meubelfabriek die haar naam draagt. Een bedrijfsarchief met jaarverslagen of andere belangrijke documenten is er niet. Slechts enkele bedrijfsnotulen en wat foto's, documenten en brieven zijn bewaard gebleven. Erg veel materiaal om zich op te baseren heeft Wido Smeets dus niet als hij 2012 besluit er een boek over te schrijven. Hij kan niet anders. „Schrijven is mijn vak en dan zou het vreemd zijn als ik aan het

eind van mijn leven zou moeten constateren dat ik duizenden verhalen heb geschreven, maar dat ik het meest wezenlijke, ook nog een verhaal dat voor een deel over me zelf gaat, heb laten liggen en dus heb laten verdwijnen.”

In het kort ziet dat familieverhaal er zo uit. Grootvader Leio Smeets (1886-1958) werkt al op zijn dertiende bij een wagenmaker. Als hij twintig is begint hij een timmerfabriek: de Electriscche Houtzagerij-Houthandel-Kistenfabriek Smeets. Hij werkt vooral voor de bouw. Rond 1935 besluit hij ook meubels te maken. Dat blijkt een prima keuze. De zaken lopen zo goed dat hij in 1946 de NV Smeets' Houtindustrie opricht, waarvan de zes in de fabriek werkzame zonen mede-eigenaar worden. Er komt bovendien een nieuw veel groter bedrijfsgebouw.

Het ging niet alleen fout met het bedrijf omdat de broers niet met elkaar overweg konden.

WIDO SMEETS

Het blijft prima gaan, totdat Leio in 1958 sterft. Alle zes zijn zonen zullen hem opvolgen. Een fout besluit, want de nogal hoekige en eigengereide broers kunnen al snel niet meer met elkaar door één deur. Het komt in 1962 zelfs tot een kort geding, als één van de broers wordt ontslagen en de toegang tot het bedrijf wordt ontzegd. De broer schakelt advocaat Max Moskowicz sr. in en haalt voor de rechter zijn gelijk. Uiteindelijk wordt de broer door de vijf anderen uitgekocht.

Oliecrisis

Vanaf midden jaren zestig gaat het bergafwaarts en uiteindelijk worden de bedrijfsgebouwen in 1990 verkocht. Dat het misgaat heeft tal van redenen, weet Wido Smeets na zijn onderzoek. „Het kwam niet alleen doordat de broers lastig met elkaar overweg konden. Een rol speelde ook dat vanaf 1966 de ene na de andere broer ziek werd en zich niet meer met de fabriek kon bemoeien. Bovendien diende de oliecrisis zich aan, donderde de markt voor meubelplaat in elkaar en waren de broers onvoldoende flexibel om zich aan de nieuwe omstandigheden aan te passen. Ze bleven meubelplaat en multiplex produceren, terwijl concurrenten met alternatieve materialen de markt veroverden.”

Goed gerei is niet alleen een bedrijfs- en familiegeschiedenis. Er zit veel meer in, zoals Wessemsse couleur locale, sociale historie van de twintigste eeuw en Limburgse geschiedenis. De hoofdredacteur en mede-uitgever van cultureel maandblad

Zuiderlucht heeft lang geworsteld met de vorm voor zijn verhaal. „Ik ben begonnen met het schrijven van portretten van de acht hoofdpersonen. Toen ik die af had, heb ik geprobeerd ze met gebeurtenissen tot een verhaal te smeden. Op het moment dat ik boven de 200 bladzijden zat, dreigde ik het overzicht kwijt te raken. Gelukkig schoot me toen de structuur van de Griekse tragedie te binnen. Die heeft vijf bedrijven met een logische volgorde in de afhandeling van het verhaal. Vervolgens ben ik mijn verhaal in die ‘vorm’ gaan gieten. Het grappige is dat je je met de keuze voor zo’n strikte vorm veel meer vrijheden kunt veroorloven. Daardoor is *Goed gerei* als genre moeilijk te benoemen, ik gebruik allerlei disciplines door elkaar: beschrijvingen, reportages, interviews, herinneringen, beschouwingen én fictie. Voor de lacunes in het verhaal heb ik, vanuit het verzamelde materiaal, mijn verbeelding aan het werk gezet. Iemand noemde het een docu-roman, de uitgever omschreef het boek als een speculatieve documentaire. Ik vind het prima. Zo’n 60 procent is verzonnen, maar niet gelogen.”

Tranen

Al schrijvende werkt Smeets zich ook zelf in het verhaal. Hij wil niet alleen te weten komen waar en waarom het is misgegaan met het bedrijf, maar wil ook begrijpen waarom het verkeerd liep tussen zijn vader en hem. Het was een heftige relatie, zijn vader had nogal een autoritair karakter. „Het is psychologie van de koude grond, maar misschien ben ik juist daarom dit boek gaan schrijven. Wie zal het zeggen.” Of hij dichter bij het antwoord is gekomen? Feit is dat er nog steeds passages zijn in het boek die hij niet kan lezen zonder het droog te houden. Smeets benadrukt dat *Goed gerei* geen bekentenisliteratuur is. „In ons hoofd construeren we een beeld van onze voorouders, dat zachtjes uitgedrukt, niet noodzakelijkerwijs klopt. Als kleinkinderen maken wij op basis van zeer beperkte herinneringen, onze (groot)ouders tot clichéfiguren. In dit boek heb ik geprobeerd die beelden los te wrikken, ik heb geprobeerd er weer mensen van te maken.”

Wido Smeets - *Goed gerei* - De Arbeiderspers - 22,50 euro. Boekpresentatie morgen om 19 uur in De Tribune, zaterdag om 12.30 uur in Dominicanen (beide in Maastricht).